

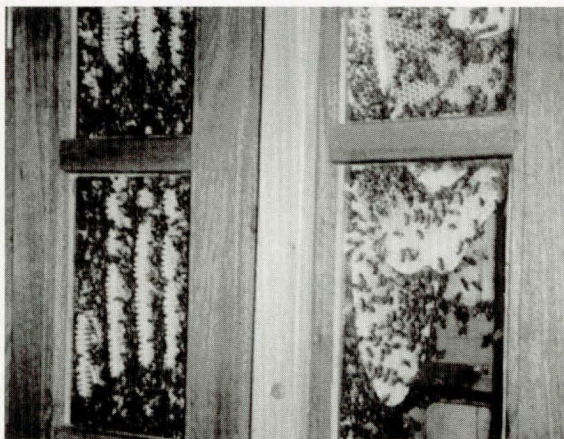
Bijen-huis

Joke de Vries, Gelselaar

In juli 1955 brachten wij onze vakantie door in een oud boerenhuis in Z.O.-Frankrijk.

Na een lange zeer warme reis verheugen wij ons op een koele dronk, een koude douche en een goede nachtrust. Het bronwater smaakt heerlijk en de douche is verkwikkend. Maar in de slaapkamer wacht ons een verrassing. Als we naar binnen gaan valt ons meteen een weeïg zoete geur op. Daarna horen we een zacht gezoem ... En dan zien we wat er aan de hand is. De ruimte tussen de ramen en de luiken is bijna geheel gevuld met honingraten, waarover duizenden bijen krioelen. We beginnen onze vakantie dus met een probleem! Voordat wij daar een oplossing voor bedenken, zoeken we elders in het huis een plek om eerst lekker te gaan slapen.

De volgende morgen drinken we koffie in het plaatselijke café en vertellen de 'patron' over onze 'inwoning'. De stamgasten luisteren mee en lachen om ons verhaal. Maar zij komen wel met het telefoonnummer

*Een bijenvolk achter de luiken maar voor het slaapkamerraam.
Foto: J. de Vries*

van de beste imker uit de streek: monsieur Arnaud. Rond het middaguur krijgen we hem aan de telefoon. De heer Arnaud belooft het bijenvolk die avond nog weg te komen halen. Blij, dat we zo spoedig van onze ongenode gasten verlost zullen worden, wachten wij de avond af. Maar al wat er komt, geen imker. De volgende avond is hij er opeens. Als hij onze inwonende bijen ziet, is hij verbaasd over de grootte van het volk en over de hoeveelheid raten. Arnaud hijst zich vlug in een overall en doet een kap met gaas over zijn hoofd. Dan maakt hij een rookpotje klaar:

karton, geperste luzernekorrels en een dot niet te droog gras. Een vlammetje erbij en het rookt geweldig. De bijen hebben de ruimte tussen ramen en luiken zo volgebouwd, dat het Arnaud moeite kost om één van de naar binnen openslaande ramen los te krijgen. Pff..., pff... wat rook door de kier. Een aantal bijen vliegt al door onze slaapkamer. Degenen die berookt zijn trekken zich terug op de raten. Om een luik te kunnen openen moet een gedeelte van de raten worden afgebroken. Als het luik eenmaal open is, vliegen de bijen meer richting lichte avondlucht dan richting donkere slaapkamer. En dan zien we dat de honing uit de overvolle raten begint te druipen. Al gauw lopen dikke stralen over de vensterbank, naar binnen en naar buiten.

Het is een vriendelijk bijenvolk. Mijn man kan zelfs rustig foto's maken van het opwindende schouwspel. De imker snijdt stuk voor stuk de raten weg en doet ze in een kast. Een emmer water staat bij de hand om zo af en toe het plakkerige goedje van de handschoenen te wassen. Het volk is zo groot dat er nog een tweede kast bij moet komen. Na twee uur werken is de klus geklaard. De kasten moeten nog wel een paar dagen op de vensterbank blijven staan, zodat weggevlogen bijen nog terug kunnen keren. Bovendien kan het volk dan een beetje van de schrik bekomen. Inderdaad horen we in de dagen die volgen het geluid dat de bijen maken veranderen. Van opgewonden gebrom wordt het tevreden gezoem. Zo af en toe gaan we even bij ze kijken. Uit losse stukken raat zien we nog jonge bijtjes kruipen. Hoewel we eindelijk wel eens in onze slaapkamer willen slapen, raken we zeer geïnteresseerd in onze logé's.

Op de zondagochtend markt ontmoeten we monsieur Arnaud weer. We vertellen hem dat de bijen rustig beginnen te worden. 's Avonds komt hij de kasten weghalen. Wij hebben het vakantiehuis eindelijk voor ons alleen. Buiten vliegen nog een paar bijen die nu helaas hun volk kwijt zijn. De volgende dag lucht ik de slaapkamer die nog steeds naar rook ruikt en maak hem grondig schoon. En 's avonds stappen we, toch wel opgelucht, in het tweepersoonsbed.

Na een goede nachtrust zitten we lekker buiten in de zon te ontbijten, als er plotseling een bij nijdig in mijn haar gaat zitten zoemen. Even later ziet de lucht zwart van de bijen. Voor de zekerheid vluchten wij het huis in. Je weet tenslotte nooit of je met een vriendelijk of een agressief volk te maken hebt. Het geluid van deze

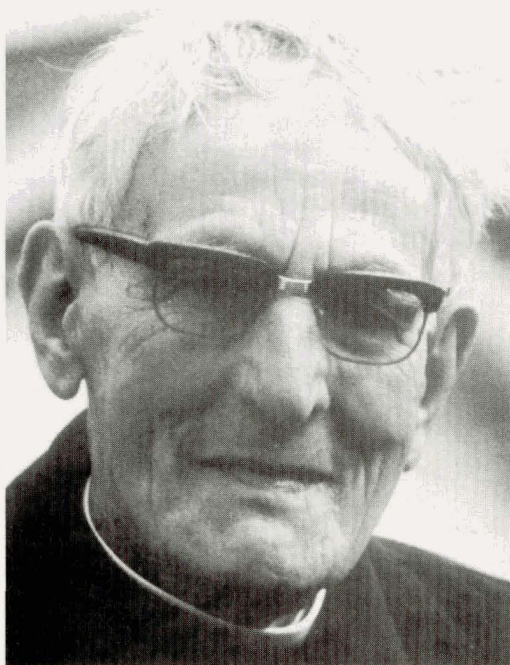
nieuwe bezoekers is in ieder geval indrukwekkend! Vanuit het zolderraam van het huis zien wij hoe de zwerm neerstrijkt op de natuurstenen muur vlak onder de dakrand. We eten eerst rustig de rest van ons stokbroodje op en gaan dan nog eens uit het zolderaam kijken. Waar we allebei tegelijk roepen: 'Oh nee, niet weer hè!' De zwerm is namelijk langzaam in een klein gaatje in de muur aan het verdwijnen. Alweer inwoners? Aangezien we Arnaud niet kunnen bereiken en we eindelijk wel eens ongestoord van onze vakantie willen genieten, besluiten we die dag erop uit te trekken en 's avonds gezellig in een restaurantje te gaan eten. We zien geen bij die dag.

Als we de volgende morgen fris gedouched en goed gehumeurd naar buiten stappen, horen we echter weer een vervaarlijk gebrom in de lucht. We rennen de trap op om uit het zolderraam te kijken wat er nu weer te beleven valt. De heldere lucht kleurt grijs van de bijen. We zien in een onafzienlijke stroom het ene na het andere bijtje uit het gat in de muur kruipen om zich bij de bijen in de lucht te voegen. Plotseling formeren ze zich en drijven als een wolk het dal in. Op zoek naar een andere behuizing. Rust...., wat een heerlijke rust. Een zonnige vakantie tussen geurende kruiden met zoemende bijen is fijn, maar het moeten er niet te veel zijn.

In memoriam

BROEDER ADAM

3 augustus 1898- 1 september 1996

Broeder Adam, wereldberoemd door zijn creatie de Buckfastbij, had als monnik een unieke opvatting over de perfecte honingbij. Deze bestond niet en moest dus door de mens geschapen worden. Deze perfecte honingbij zou nooit bestaan maar gedurende zijn meer dan 70 jaar durende zoektocht kwam deze bijenteler erg dicht bij zijn ideaal.

In 1898 geboren als Karl Kehrlé te Bibberach in het zuiden van Duitsland reisde hij in 1910 als twaalfjarige jongen naar de Buckfastabdij van de Benedictijnerorde in het Engelse graafschap Devon om te helpen met de wederopbouw van het klooster. Aangezien hij lichamelijk niet opgewassen was tegen het zware werk van steenhakken, werd hij in 1915 te werk gesteld aan de bijen. Hij assisteerde broeder Columban de toenmalige kok. In één van zijn boeken merkte hij later op dat van de ongeveer 18 volken toentertijd geen twee in eenzelfde kast gehuisvest waren. In 1919 kreeg hij de volle verantwoordelijkheid over de imkerij. Het was geen voorspoedige tijd voor de bijen. De acarapis mijtziekte sloeg toe en maar 16 volken van de 45 overleefden het. De overlevende volken hadden koninginnen die kruisingen waren tussen de oude Engelse bij en de geïmporteerde Italiaanse bijen. De betekenis van het kruisen van bijenrassen voor het kweken van vooral acarapis resistente bijen drong al gauw tot hem door. Hiermee vingen tussen 1951 en 1981 zijn uitgebreide reizen aan eerst, door Europa maar later ook naar het Midden-Oosten, Klein

Azië en Afrika op zoek naar bijzondere rassen zodat hij zijn inmiddels ontwikkelde Buckfastras kon verbeteren. Dit kruisen verliep niet lukraak maar volgens de wetten van de illustere voorganger monnik Gregor Mendel.

Zijn eerste erkenning kwam met het ontvangen van een ridderorde van de Britse koningin, de OBE (Order of the British Empire), in 1974. Tevens ontving hij het Duitse Verdienstkruis, alsmede een ere-doctoraat van de Zweedse Universiteit te Uppsala in 1987 en een Brits ere-doctoraat van de Engelse Universiteit te Exeter. De bij op Kreta, *Apis mellifera adami* is naar hem vernoemd.

Zijn boeken 'Bijen houden op de Buckfastabdij', 'Op zoek naar de beste bijenstammen' en 'De teelt van de honingbij', zijn in vele talen vertaald en over de hele wereld gelezen.

Iedereen die hem kende zal Broeder Adam blijven herinneren als een markant persoon en een hartstochtelijk bijenhouder.

*Karl Kehrlé Stichting
Secretaris, Michael van der Zee*